

Muzykoterapia Kreatywna i komunikacja przez muzykę z osobami dorosłymi głęboko niepełnosprawnymi intelektualnie

Streszczenie

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim nie są zdolne do samodzielnego życia, potrzebują ciągłej opieki ze strony innych osób (rodziny, opiekunów). Nawiązanie kontaktu i relacji interpersonalnych z osobami, które nie mówią / nie porozumiewają się werbalnie jest często niemożliwe lub bardzo utrudnione.

Dlatego najczęściej życzenia, jak i ich potrzeby pozostają nierozpoznane i rzadko adresowane w sposób należyty. Ponadto kontakt z otoczeniem osób głęboko niepełnosprawnych intelektualnie utrudniają zachowania stereotypowe, autoagresywne czy zaburzenia emocjonalne. Opieka nad tymi osobami to także zachowanie ich równowagi psychicznej, co wiąże się z dostarczaniem nowych doświadczeń / bodźców i zapewnieniem im możliwości interakcji z innymi osobami i środowiskiem, w którym żyją. Dlatego tak istotne wydaje się niezbędne, odpowiednie wsparcie rewalidacyjno-terapeutyczne dla tej grupy pacjentów.

W niniejszej pracy została zaprezentowana jedna ze współczesnych form terapii muzyką – Muzykoterapia Kreatywna Paula Nordoffa i Clive’a Robbinsa wraz z jej najważniejszymi założeniami teoretycznymi, praktycznym podejściem terapeutycznym i jej miejscem wśród innych metod i podejść w muzykoterapii.

Celem pracy na podstawie badań własnych było wykazanie, że Muzykoterapia Kreatywna może być swoistą psychoterapią osób dorosłych głęboko niepełnosprawnych intelektualnie i skutecznie wspierać proces ich rewalidacji. Poprzez medium, jakim jest muzyka (najczęściej improwizowana), i wspólne działanie muzyczne z odpowiednio przeszkolonym muzykoterapeutą możliwe jest nawiązanie kontaktu i zbudowanie relacji z tymi osobami.

Autorka monografii, powołując się na najnowsze odkrycia analitycznej psychologii rozwojowej, swoją pracę z osobami głęboko niepełnosprawnymi intelektualnie opiera na założeniu podobieństwa relacji pacjent–terapeuta do pierwszej relacji matka–dziecko. Odpowiednio poprowadzona terapia muzyką oferuje narzędzia pracy z tym procesem, jaki odbywa się we wczesnym dzieciństwie, dostarczając pacjentom nowych doświadczeń intra- i interpersonalnych.

W celu udowodnienia efektywności Muzykoterapii Kreatywnej dla tej grupy pacjentów przeprowadzono mikroanalizę materiału wideo z sesji muzykoterapeutycznych (ok. 600 sesji) prowadzonych przez autorkę rozprawy w Ośrodku Fundacji Wagerenhof w Szwajcarii.

Z uwagi na pracochłonność i trudność realizacji pracy badawczej z grupy 8 pacjentów dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i głębokim wybrano i zaprezentowano studium indywidualnego przypadku 4 pacjentów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Przedmiotem badań była szczegółowa analiza umożliwiająca prześledzenie złożonych procesów interakcyjnych zachodzących w muzykoterapii oraz zaobserwowanie zmian w zachowaniu i reakcjach pacjentów pod wpływem określonych interwencji i technik muzykoterapeutycznych. Dla zweryfikowania procesu terapeutycznego, na podstawie skali Nordoffa–Robbinsa (z ang. *Rating Scale*) oraz skali do oceny jakości relacji z dziećmi autystycznymi Schumacher (z niem. *Einschätzung der Beziehungsqualität – EBQ*) został opracowany model „Sześciu Etapów Nawiązywania Kontaktów” (SENK) poparty wykresami.

Badania wykazały, że odpowiednie zastosowanie muzyki i działanie muzykoterapeuty pobudza osoby głęboko niepełnosprawne intelektualnie do aktywności i wyzwala ich autoekspresję, wpływa korzystnie na regulację ich stanu afektywnego / emocjonalnego, co z kolei stwarza szansę na ich rozwój na wielu poziomach w tym niewerbalnych umiejętności komunikacyjnych oraz intersubiektywnej umiejętności pozostawania w relacji.